

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio I. De Beneficio ac Pensione, Receptiores sine pugna Sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

BENEFICIUM, AC PENSIO.

BE Beneficiis Ecclesiasticis acturus, expendam, quid sit, aut quotuplex Beneficium; modum, quo acquiritur, conditiones requisitas, ut quis ad id censeatur idoneus; licitam eius pluralitatem, Præterea indicabo ad quos pertineat Beneficia conferre, quænam sint conferenda, quibusque modis amittantur: Demum de Pensionibus plura attexam.

SECTIO PRIMA.

De Beneficio, ac Pensione Receptiores sine pugna Sententiæ.

CAPUT I.

Quid, ac quotuplex Beneficium?

BENEFICIUM est ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale, autoritate Ecclesiæ constitutum. Triâ in beneficio distinguo. Primum est, ipsum officium, seu obligatio, qua quis tenetur, aliquam spirituales functionem obire. Secundum, ius percipiendi certos ex bonis Ecclesiasticis redditus, & hoc ius dicitur *Præbenda*. Tertium, ipsi fructus, qui sunt quid temporale. *Cap. Relatum, de præbend. Sylu. v. Beneficium, in initio. Tolet. l. 5. c. 76. Filliuc. tr. 4. n. 3. & 4. Malder. l. 2. tr. 9. cap. 2. dub. 1.*

Aliud beneficium est *Regulare*, aliud *Seculare*. *Regulare* est, quod solum Regularibus confertur, ut Abbatia regularis, prioratus, & Canonici regularis. *Seculare* est, quod laicis, aliud non est pro Regularibus institutum, vel eis *seculare*. peculiari et annexam; & huius generis beneficium Regularibus sine Præfatis summi dispensatione conferri non potest, nisi curatum sit. *Cap. cum singula, de præben. in 6. Lef. l. 2. c. 34. dub. 2. Azor. p. 2. l. 3. cap. 1. quest. 4.*

Omne vero beneficium *seculare* esse præsumitur, nisi *Regulare* esse probetur. *Sanch. l. 7. Decal. c. 26. num. 14.*

Præterea aliud est *simplex*, quod nullam aliam habet administrationem, nec est ulla iurisplex aliud qualitate affectum; sed tantum institutum ad *Duplex*.

ad. Horas Canonicas recitandas, vel alia diuina officia persoluenda, ut Canonici etiam Cathedralis ecclesiæ, Sacella, Altaria, Capellæ. Aliud *Duplex*, quod est cum administratione: unde maximum est *Papatus*; deinde *Patriarchatus*, *Archiepiscopatus*, *Episcopatus*, & *Cardinalatus*. Item beneficia, quæ dicuntur *Dignitates*, ut *Præpositura*, *Decanatus*, *Personatus*, *Archidiaconatus*, *Abbatia secularis*, quæ est in nonnullis Ecclesiis instar *Decanatus*. *Abbatia Regularis*, prioratus *conventualis*, & *claustralis* sunt etiam *Duplicia*. *Filliuc. tr. 4. n. 6. Lef. l. 2. c. 34. num. 9. Redus. de benef. c. 4. Laym. l. 4. tr. 2. c. 4.*

Aliud est *Titulare* simpliciter, quod scilicet in titulum perpetuum confertur, & beneficiarius sine gravi causa iusta nequit auferri. Aliud est *Mannale*, quod in Titulum confertur, sed reuocabilius; quia ad nutu Prælati, vel Patroni a beneficio auferri potest: ut est beneficium *Regulare*, quod nec curatum, nec electionum est, ut *Prioratus*, *Custodis officium*, *Sacristia*, &c. Aliud est *Electivum*, quod præcedente electione à Canonicis facta, & accedente postea confirmatione & consensu superioris confertur. Aliud *Collatum*, quod libera, ac simplici superioris conceditur voluntate. Aliud *Missum*, quod præsentante Patrono, Episcopo instituente datur. *Sanch. l. 7. Dec. l. c. 29. num. 118. Filliuc. tr. 4. n. 6.*

Aliud dicitur *Incompatibile*, *Comparabile*. Aliud *Incompatibile* est id, quod per se vel naturali iure, vel saltem Ecclesiastica constitutione continuam postulat residentiam: unde quis non potest aliud simile possidere, ut duos episcopatus, duas Abbatis, duas Parochias &c.

Seet. I. de Benef. Recept sententiæ. 37

duas dignitates, seu Personatus. Item beneficia uniformia sub eodem recto incompatibilia censentur: ut duo Canonici eiusdem ecclesie. Reliqua autem beneficia compatibilia sunt. Laym. l. 4. tr. 2. c. 8. n. 2. & 3. Lell. l. 2. c. 34. dub. 27. n. 140.

CAPVT II.

De modis, quibus Beneficia acquiruntur.

BENEFICIUM sex modis acquiritur. 1. *Præsentatione* Patroni prænia, & institutione subsequenti: hæc solum fit per Ecclesiasticos, illa vero potest per laicos fieri, si ius patronatus habeant. 2. *Electio* ne, & confirmatione. 3. *Postulatione*, & confirmatione, quæ habet tantum locum in Prelaturis. 4. *Collatione libera*. 5. *Permutatione*. 6. *Resignatione* in favorem cum collatione sequuta. Rebus. in praxi, in. Quot modis acquir. n. 17. Lell. l. 2. c. 34. dub. 3.

Præsentatio est exhibitio quædam personæ per Patronum Episcopum, vel alteri, ad quæ institutio pertinet, legitime facta. Patronus est, qui ius patronatus, id est, beneficium onerosum, & utile, conveniens alicui ob aliquod meritum, vel obsequium Ecclesie collatum. Est autem hoc ius duplex: aliud ius patronatus Ecclesiasticum, aliud laicum. Ius patronatus Ecclesiasticum dicitur non quod Ecclesiasticus possidet, sed quod competit alicui ex eo, quod ex bonis Ecclesiasticis Ecclesiam fundavit, vel extruxit, vel dotavit, vel quod habetur ratione Rectoris Ecclesie, vel dignitatis Ecclesiasticæ. Ius autem patronatus laicum dicitur, quod alicui competit, quia ex bonis patrimonialibus, seu secularibus Ecclesiam fundavit, vel construxit, vel dotavit, aut beneficium aliquod crexit, aut quia ab aliquo horum causam habuit. Panorm. Cap. Ea noscitur, de his, quæ sunt à Palat. Azor. p. 2. l. 6. c. 19. g. 1. 2. 4. & 5. Malder. 2. l. 2. tr. 9. c. 2. dub. 2. Filliuc. tr. 4. l. n. 8. Lell. l. 2. c. 34. dub. 4. 5. 6. & 7.

Institutio est concessio beneficii facta legitima Episcopi, vel alterius auctoritate Clerico præsentato à Patrono. Vnde institutio solum fieri potest per Ecclesiasticos; horum enim est, beneficia Ecclesiastica conferre, non laicorum. Institutio sine Patrono facta est ipso iure irrita. Si vero Patronus sit in præsentando negligens, ad Episcopum denoluitur, vel ad eum, ad quæ iurisdicção pertinet. Azor. p. 2. l. 6. c. 22. Ioan. Andre. c. 2. de offic. in 6. Lell. l. 2. c. 34. n. 12. Fil. tr. 4. l. n. 9.

Electio est alicuius personæ ad Ecclesiam Pastore destitutam canonicè facta vocatio: non fit nisi de Ecclesia vacante. Dignitas & canonicatus, quæ conferuntur communibus clericorum suffragijs, non dicuntur conferri per electionem. Beneficia enim electiva ea tantum dicuntur, quæ per electionem conferri debent: & habet solimodo locum in iis, qui Ecclesiarum Pastores sunt, vel Monasteriorum, habentes in his supremam iurisdicçãoem. Per electionem vero non acquiritur ius in re, sed ad rem. Hostien. sum. de elect. Azor. p. 2. l. 6. c. 14. Elcob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

q. 2. & 4. Lell. l. 2. c. 34. dub. 7. n. 13. Omnis electio indiget confirmatione, superioris consenti, & auctoritate faciendâ. Quia id constat ex Cap. Nihil est, & cap. cum dilectus, de elect.

Postulatio est supplicatio quædam à Collegio Canonicorum facta apud superiorem petitionem, qua postulatur, ut aliquis certæ vacanti præficiatur Ecclesie, non obstante aliquo defectu, quem patitur; qui non debet esse moralis sed naturalis tantum, nempe quia non sit legitime natus, non habeat ætatem sufficientem, non esset ordinatus. Debent verò in postulatum duæ saltem partes Capituli consentire. Hostien. sum. tit. de postulat. Sylv. v. Postulatio.

Collatio est concessio beneficii vacantis siue per obitum, siue per resignationem, siue denotationem, liberaliter facta ab habente potestatem, ut à Papa Legato Ordinario. Iure autem communi beneficia conferenda sunt pure, libere, palam, sine diminutione vacantia, & in perpetuum. Et ideo in collatione nequit adici pactum, aut conditio, seu modus: neque debet per vim, aut metum fieri. Collatio autem potest inesse in collatione, quando ipso iure, vel statuto, vel consuetudine, vel fundacione, aut institutione beneficii posita est. Azor. p. 2. l. 6. c. 26. q. 2. & 3. Filliucius tr. 4. l. n. 10. 11. & 12.

Permutatio beneficiorum est reciproca quædam resignatio, quæ ad invicem inter permittentes fit legitima superioris auctoritate. Septem ad eam requiruntur. Primum, ut permittentes sint suorum beneficiorum domini: nemo enim potest cum alio rem non suam permutare. Secundum, debet permutatio esse libera, non autem vi, aut metu extorta. Tertium, debet uterque suum beneficium in Ordinarij, cui beneficium subest siue is unus sit, & idem, siue alius, & alius, manus resignare. Quartum, beneficia sunt conferenda permittentibus, non alijs; aliqui irrita erit permutatio. Quintum, requiritur consensus illorum, ad quos electio, vel præsentatio spectat. Si autem Patronus requisitus nolit consentire, potest Episcopus sua approbatione consensum supplere, si permutationem Ecclesie iudicet expedire. Sextum, si permittens infirmus sit, debet supervenire viginti post resignationem dies, alioquin censetur beneficium per obitum vacare. Septimum, si permutatio in Curia Romana fiat, debet fieri publicatio in loco beneficii intra sex menses à die supplicationis oblatæ computandos, si sint beneficia citra montes, si vero ultra montes, intra novem. Porro si permutatio fiat ex tunc, intra mensem Ordinarius debet conferre: permittentes verò intra tres publicare, idque in loco beneficii. lege Cap. unic. de rer. perm. in 6. Clement. unic. de rer. perm. Glof. ibi Reg. Cap. vel. de infirm. & eandem, de publicand. Rebus. in praxi benef. de perm. Lell. l. 2. c. 34. n. 19. Az. p. 2. l. 7. c. 24. q. 2.

Resignatio vel renunciatio generatim sumpta, iuris proprii spontanea, & libera dimissio, seu cessio. Preste verò, est libera beneficii dimissio facta cum causa coram legitimo superiore. Hæc fit tacite, vel expresse. Tacite fit ex iuris dispositione, absque expressione verborum, ut matrimonium contrahendo. Expresse fit, cum quis sponte suum beneficium expressis verbis coram Ordinario legitime dimittit. Rebus. de resign. Lell. l. 2. c. 34. n. 179.

D CAPVT

CAPVT III.

Conditiones praescriptae in Iure,
ut quis ad Beneficium
idoneus censeatur, recenseo.

14
Primatus
est
Totus legi-
timus.

NOVEM ad idoneitatem beneficij conditiones annuero. Prima est *Legitima totus*. Legitimus nempe est incapax Episcopatus, & cuiusvis beneficij curā animarum habentis, nisi per Pontificem cum eo dispensetur. Item est incapax cuiuscumque dignitatis, aut personatus etiam sine cura. Episcopus verò cum tali dispellere potest ad beneficium simplex, & ad Canonicatum etiam Cathedralis Ecclesiae, & praeterea si ille à sede Apostolica ad sacros Ordines esset admissus. Praeterea illegitimus etiam cū Episcopi dispensatione nequit habere vllum beneficium ubi pater est, aut fuit Praefectus, aut etiam Canonicus. Legitimi autem Presbyteri filij possunt beneficia habere in Ecclesiis, ubi eorum parentes praesident, non tamen illud ipsum, quod proximè parens habuit. Si tamen inter parentem & filium alius intercesserit, censetur species illa successione hereditariae absterisa, & ita si ius legitimum poterit sine dispensatione illud obtinere. *Cap. 1. de filiis Presbyteri. in 6. Glos. ibi. Sylvi. 2. 2. q. 6. 3. a. 2. quest. 1. Azor. p. 2. l. 3. c. 3. Filliuc. tr. 4. l. n. 5. Laym. l. 4. tr. 2. c. 14. n. 3. Lell. l. 2. c. 34. n. 86. 87. & 88.*

15
Secunda
Clericatus.

Secunda Clericatus seu prima tonsura à proprio Episcopo collata & *Habitus Clericalis*, siue talares vestes. Ex epicheia satis esset vestes, quae ad media cura extendantur: praeterea ubi talis est consuetudo. Si beneficium ex institutione certum ordinem requirat, qui eo caret, ad illud est inhabilis beneficium: consuetudo tamen longa potest illum rigorem mitigare. *Cap. cum contrahat, de etia. Cap. cum deo de rescriptis. Filliuc. tr. 4. l. num. 21. & 22. Sanch. de m. trum. l. 7. d. 46. Ad Episcopatum verò iure antiquo requiritur subdiaconatus: iure autem nouo, adeptus Episcopatum, si munus consecrationis intra tres menses non suscepit, ad fructuum perceptorum restitutionem tenetur: si per tres alios menses id non egerit, est Episcopus priuatus, post sententiam. *Trid. sess. 23. c. 2.**

16
Tertia
Aetas.

Tertia, *Aetas*, & quidem ad Episcopatum aetas triginta annorum exactorum requiritur. Ad dignitatem Ecclesiasticam Episcopatu inferioriorem, habentem tamen animarum curam, aetas viginti quinque annorum saltem inchoatorum praescribitur. Ad alias dignitates, vel personatus, quibus non subest animarum cura, exigitur, ut quis non sit viginti duobus annis minor, & hi anni debent esse complati. Ad beneficium Parochiale viginti quinque anni, inchoati saltem, requiruntur. Ad alia quaecumque requiritur ut minimū quatuordecim annorum inchoatorum aetas; licet ratione ordinis, quam Tridentinum statuit, saepe maior aetas exigatur. *Cap. cum in cunctis, de elect. Trid. sess. 24. c. 12. cap. licet canon, de elect. in 6. Trid. sess. 23.*

c. 6. Laym. l. 4. tr. 2. c. 14. n. 1.

Quarta, *Scientia*, & quidem tanta, quanta ad munus beneficij annexum rite obendum, sit necessaria. In particulari autem ad beneficium simplex exigens primam tonsuram, requiritur ut beneficiarius etiam legere, scribere, ac construere, ac fidei rudimenta calleat. Ad simplex exigens minores Ordines, necessaria est laetina lingua scientia, & ut habeat bonum testimonium à Parocho, & Scholae, ubi educatus est Magistro. *c. cum in cunctis, de elect. Nau. de orat. miscel. 4. 3. n. 3. Trident. sess. 23. c. 5. & 11. qui* Quidem *sess. 22. c. 2. statuit, ut qui sumus sit Episcopus, sit Doctor, vel licentia in Theologia, vel iure Canonico; aut saltem publico alicuius Academiae testimonio, ad alios edocendos idoneus ostendatur. Eadem qualitates requiruntur in creandis Cardinalibus, & Archidiaconis: in ceteris verò nil certi praescribitur, sed quisque debet esse instructus scientia suo muneri necessaria: quae nū adit, iudicabit Episcopus, & examinatore, quia nemo sine examine ad quodcumque beneficium debet admitti. Unde collatio beneficij omnino illiterato facta, est irrita. *Qui a se nullatenus qui suo muneri satisfacere. Filliuc. tr. 4. l. c. 3. q. 8. Azor. p. 2. l. 6. c. 6. cap. cum novis de elect. cap. licet canon, de elect. in 6.**

Quinta, *Probitas morum*, hoc est, ut non sit beneficiarius grauibz criminibus innodatus, nec infamis, quia iure naturali minister dei & Ecclesiae maximè probus debet esse, cum monius, exemplo, & piis precibus alios debeat in pietate promouere. Non est autem ipsius irrita collatio beneficij criminoloso, seu infami facta, modo crimen non habeat annexam excommunicationem aut irregularitatem, quia nullus adest textus continens prohibitionem: licet sit irritanda ab eo, qui ad id habet potestatem ex *cap. inter electos, de excessibus Praelat. lege cap. cum in cunctis, de elect. Trident. sess. 24. c. 12. Nauar. sum. c. 27. n. 251. Azorius p. 2. l. 6. c. 7.*

Sexta, *Calibatus*: coniugati enim capaces non sunt beneficiorum, quia prohibiti sunt ordines suscipere. Tamen si quis duxerit virginem, & iuramento consentiente vxore, castitatem voveat, potest ad beneficium admitti: & tunc si vxor sit ingenis debet ante Religionem inire; si autem pronector, saltem vovete in seculo castitatem. Hinc si Clericus minorum ordinum habens beneficium, contrahat valide matrimonium ipso iure illud amittit: si vero contrahat tantum sponsalia non amittit ipso iure, quāvis prius iure mereatur si autē Clericus sit in sacris, & contrahat, non amittit ipso iure, sed est priuandus, quia matrimonium est irritum. *cap. 1. & 2. & 8. de cleric. coniug. Nauar. sum. c. 25. n. 120. Lell. l. 2. c. 34. n. 115. Filliuc. tr. 4. l. c. 5. q. 5.*

Septima, ut non sit *ulla censura irreversibilis*. collatio enim beneficij facta excommunicatione maiori excommunicatione, aut suspensio, aut interdico, est nulla: imo etiam electio, praesentatio, & postulatio excommunicati, suspensi, & interdicti, resignatioque in eius fauorem facta, est irrita; quod intelligi in omnibus beneficiis praeter episcopatum, *cap. Postulasti, de cleric. excom. cap. cum dilectis, de consuet. cap. 1. de postulatione. Praelat. Covar. ad cap. Alma mat. p. 1. & 7. num. 1. & 2.*

Octava

Secl. I. De Benefic. Receptor. Senten. 39

21
Octava,
Habilitas
ex parte
corporis

Octava *Habilitas ex parte corporis*, quæ necessaria sit ad decenter præstandum officium, Vnde impotentes ad mania ordinum exercenda sunt iure naturali beneficiorum incapaces. Tales sunt, qui manibus carent, vel cæci, vel muri, vel perpetuo amentes. At si debilitas aliqua superueniat, per quam quis ineptus ad officium reddatur, non ideo beneficio antea obento privatur, sed potest eo libere potiri. *cap. Nisi, de renunciat. Azor. p. 2. l. 6. c. 2. Filliuc. tr. 4. l. 6. §. 9. 2.*

22
Nona, In-
firmitas Ec-
clesiæ

Nona denique, *Intensio determinata Ecclesiæ status*, & ordinis requisiti in tali officio. Quia absurdum esset dari Ecclesiastica beneficia iis, qui adhuc fluctuant, nec decreverunt se Ecclesiæ ministerio dicare. Satis autem existimo, si quis sinceræ ac bonæ fidei proponenter itatum Ecclesiasticum inire, nec velit ab eo resiliere proposito, nisi causa aliqua iusta incidit. Hinc qui accipit beneficium eo tantum animo, ut eius alatur fructibus, donec studia absoluerit, vel opulentiam uxorem inuenerit, cum animo tunc illud deserendi, peccat mortaliter, nec retinere potest; non tamen ad restitutionem obligatur fructuum, si muneri suo satisfecit, nec est ipso iure privatus, nisi sit Parochiale beneficium. *Nau. sum. c. 2. §. 1. 18. Azor. p. 2. l. 6. c. 9. Filliuc. tr. 4. l. 1. m. 4. 2. Sotus de iust. l. 10. §. 1. 5. 46.*

quæ in eadem Ecclesiâ haberi nequeunt. Hæc beneficia incompatibilia primi generis vocantur. Trident. sess. 7. c. 4. Azor. p. 2. l. 6. c. 10. §. 1. *Cap. Quia in tantum, de præbend. Cap. Gratia, de rescript. in 6. Cap. Quia nonnulli, de Cleric. non resid. cap. litoras, de concess. præben.*

Incompatibilia secundi generis sunt, quæ simul quidem licite retineri non possunt absque dispensatione, tamen non ita pugnant, ut alterum vacet, altero obento. Talia sunt reliqua necesse est beneficia residentiam postulata, quæ sine gravi peccato simul retineri non possunt. *Lesl. l. 2. c. 3. 4. n. 1. 40. Filliuc. tr. 4. l. 1. m. 4. 3.*

Papa in pluralitate beneficiorum potest dispensare, libere quidem, ubi tantum esset contra ius commune. Quia est supra illud. Vbi autem ius commune, aut diuinum, non nisi ratione iustis de causis hinc enim iuri Papa subicitur. beneficio profecto tres dispensandi iustas causas annuero prima est, iusta Ecclesiæ necessitas. Secunda, pia eiusdem utilitas. Tertia, evidens prærogativa meritorum, quæ in maius commodum ac utilitatem Ecclesiæ cedat. Per prærogativam meritorum intelligo generis nobilitatem, dignitatem personæ, egregiam litteraturam, industriam, prudentiam, virtutem. *cap. dudum 2. de elect. cap. de multa, de præbend. Nau. sum. c. 2. §. 1. 2. 5. Azor. p. 2. l. 6. c. 12. Sylui. 2. 2. §. 6. 3. n. 2. quæst. 3. concl. 7.*

Papa Legatus potest etiam in pluralitate beneficiorum dispensare, sed cum limitatione, primo, ut Episcopatus non sint, dignitates, aut curatæ. aliquando Secundo, ut congruam sustentationem non excedant. Tertiò, ut sub eodem tecto non adsint. Episcopus, *cap. de multa, de præbend. Filliuc. tr. 4. l. 1. m. 3. 8.* Episcopus potest etiam dispensare cum eisdem tribus limitationibus. Præterea si duo beneficia sub eodem tecto dissimilia sint, & vnum non sufficiat ad congruam sustentationem, poterit dispensare: si vero similia sint sub eodem tecto, nec Legatus, nec Episcopus poterit. Et ita refert declarasse sacrum Cardinalium congregationem Garcia de benef. p. 1. l. 6. §. 1. 377. Lege *cap. sanctorum, dist. 70. Ioan. Andr. c. 1. de consuet. in 6. Azor. p. 2. l. 6. c. 12. §. 6.*

Qui autem per dispensationem plura beneficia curata obtinuit, non est tucus in conscientia, sed tenetur alterum resignare, si non putetur labesse legitima dispensandi causa, & est tutus sequatur animarum damnum ex prælati absentia, etiam si per vicarios administraretur: vel detur ob id scandalum populi. Vnde talis absolvens non esset, nisi vno retento, reliqua dimittat. Idem dixerim de eo, qui, causa iusta non existente evidenter, obtinuit plures dignitates, personatus, Canonicatus, & alia huiusmodi, quæ residentiam requirunt. *D. Tho. quodlib. 9. a. 1. 5. Caiet. v. Beneficiorum multiplicatio, Tolet. l. 5. c. 8. l. 1. n. 4. Sot. l. 1. de iust. §. 6. a. 3. Lesl. l. 2. c. 3. 4. n. 1. 5. 1.* Qui vero obtinuit alia beneficia simplicia, secuslo similitudo potest a Confessario absolui, cui quidem liberum est probabilem Canonistarum doctorum opinionem sequi. *Azor. l. 6. c. 12. §. 11. Filliuc. tr. 4. l. 1. m. 40. Lesl. l. 2. c. 3. 4. n. 1. 5. 1.*

CAPVT IV.

De Beneficiorum pluralitate.

23
Habilitas
beneficiorum
conceditur
superioribus
ob
causas.

EPTM ex causis iure Canonico pluralitas beneficiorum conceditur. Prima est, quando exiguus redditus habent. Secunda, quando vnum beneficium est alteri coniunctum, & vnum. Tertia, quando Clericus idoneus non inuenitur. Quarta, quando vnum in titulum, alterum in commendam datur. Quinta, quando vnum habet animarum curam actum, aliud habitu tantum, quia ob ætatis intemperiem, vel bellum populus abcesserit. Sexta, quando ex consuetudine duo beneficia simul possidentur. Septima ratione iustæ ac debite indulgentiæ videtur superioris auctoritas ex causa dispensare. *Cap. vno 10. §. 3. Cap. Eam te, de etate. Cap. Clericus 2. l. 1. §. 1. Cap. Qui plures 2. l. 1. §. 1. Cap. licet canon, de elect. in 6. Cap. Sanctorum, dist. 70.*

24
Quia sunt
beneficia
incompati-
bilia primi
generis

Alia beneficia sunt iure incompatibilia, alia incompatibilia. Compatibilia dicuntur, quæ vel iure communi, vel saltem consuetudine simul haberi queunt. Incompatibilia verò, quæ nec iure, nec consuetudine simul quis habere potest. Talia sunt quæ habent animarum curam siue in foro conscientie tantum, ut Parochiæ, siue in foro contentioso, ut Episcopatus, Archiepiscopatus Patriarchatus, &c. Et beneficia, quæ dicuntur dignitates, personatus, vel officia, quæ requirunt residentiam, ac personarum distinctionem. Et Canonici, ac portiones in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis secularibus, vel Regularibus. Et alia sunt incompatibilia ex conditione, nimirum sub eodem tecto, hoc est, beneficia, *Eccl. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.*

CAPVT V.

De Beneficiorum Collatoribus.

29
Pontifex
ge. et alis
est benefi-
cium colla-
tor, qui tri-
bus modis
potest ea
conferre.

PRESVL sumus est generalis collator habens generalem potestatem conferendi omnia beneficia in quacumque Diocesi. Quia est supremus dispensator bonorum ecclesiasticorum, & omnium Episcoporum, & ecclesiasticorum superiorum, & adeo Ordinarium orbis totius Ordinarius. Triplici autem modo potest beneficia conferre. primò, iure præuentionis, vt quando alicui confert gratiam expectatiuam ad beneficium primò vacaturum. Secundò, concurrendo cum alijs collatoribus. Necesse autem est, vt in hoc casu referret, vel conferat beneficium ante ordinarij: alioqui collatio ordinarij valida erit, & hac ratione etiam legatis à latere solet concedi, vt beneficia conferant. Tertiò, iure deuoluto, vt quando ratione criminis, v. grat. ob simoniam consentia, vel ratione negligentie collatoris, ius conferendi deuoluitur ad pōssidem ex canonum dispositione. Eodem iure se per confert Episcopus, quando inferiores collatores sunt negligentes. Glo. ad Cap. Felicitas, §. sit. de pōsside in 6. Cap. Per principalem 9. q. 3. Cap. Dudum, de prob. in 6. Rebus in praxi, §. de deuolut. num. 46. Cap. Quia de concess. prab. Fillinc. tr. 41. n. 2. Pius IV. in Bul. Ad Romanum Pont.

30
Qua bene-
ficiadebeat
intra sex
menses
conferri.

Dignitates infra Episcopatum & Abbatia & alia beneficia regulariter conferri debent intra sex menses, alioquin deuoluntur ad superiorem. Similiter Patronus laicus intra quatuor menses non præsentet, & Ecclesiasticus intra sex, beneficium efficitur liberum, cuiusque dispositio ad eum, cuius est instituere, deuoluitur. Cap. Nullus, de concess. prabende. cap. vni. de iure patronat. in 6.

31
Episcopus
in propria
Diocesi
est omnium
beneficio-
rum colla-
tor.

Summus Prælatarius videtur iure præuentionis, & concursus, ad vitandas confusiones, ac lites adeoque in multis Ecclesiis sibi certos menses referuauit, quibus confert, reliquis ordinario relictis. Quia propter nisi ex fundatione beneficij, vel ex legitima præscriptione ius conferendi alteri competit, vt capitulo, decano, præposito, Abbati, vel alteri Ecclesiastico, in quacumque Diocesi Episcopus est proprius omnium beneficiorum collator. Quia hic sua in Diocesi est Sacrorum moderator, vnde ad eum spectat omnes Ecclesiæ Ministros constituere, & officia sacra conferre. Reg. 8. Cancel. Cap. omnes Basilica 16. q. 7. C. Nullus 16. q. 7. Fillinc. tr. 41. n. 24.

32
In curia
Romana si
ad sit, ea
nequit con-
ferre, sed
pertinet ad
Papam
illatio.

Est consuetudine receptum, vt Episcopi in Curia Romana existentes, non possint vlla beneficia cōferre in propria Diocesi vacanti, sed necessarium esse, vt Curiam exeant ad ea conferenda. Possunt tamen in Diocesi aliena; quæ autem in Curia vacauerūt, pertinent ad Pōssidem di. positionē. Tota sunt eorū, qui de Curia sūt Romana: & eorū, qui Romæ morantur, aut propē Romā ad duas dietas, id est, quadraginta mil-

liaria Italica: & eorū qui ibi resignant. Reg. 1. Can. cl. Extrin. Ad regimen. de prabend. Fillinc. tr. 41. n. 10. Mailer. 2. 2. tr. 9. a. 2. dub. 4.

Et si Capitulum sede vacante vice Episcopi fungatur in iis omnibus, quæ iurisdictionis Capitulum ordinariæ sunt, non tamē ei succedit in libera sede vacante, & gratiosa beneficiorū collatione, sed in necessitate, non con. saria, & debita. Vnde non potest cōferre beneficia spectantia ad solum Episcopum, vel ad cōsuetudinem, ipsum ex consensu, ac consilio Capituli. Nec sed nec. potest præsentare, nec eligere, quando præsentatio, aut electio ad Episcopum spectabat, potest tamen instituere, & cōfirmare electos, & præsentatos, & gerere alias collationes necellarias, vt quæ debite sunt certis personis, vel certo personarum generi ex fundatione, vel dotatione. Cap. Illa, ne sede vacante. cap. Si ad Episcopum, refid. vac. in 6. c. 1. de insti. in 6. Mailer. 2. 2. tr. 9. c. 2. dub. 4. Azor. tr. 1. 2. 3. c. 38. Leil. 2. c. 34. an. 10. n. 50.

Non potest Vicarius generalis Episcopi beneficia cōferre nisi de speciali mandato. Quia ea, quæ sunt iustitiæ, & necessitatis, eaq; quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, non tamen, quæ sapunt gratiam potest expedire: At collatio beneficiorum est mera gratia, cum sit donatio quedam. Mandatum autem speciale habere dicitur, si eo ad eam sit generalis clausula. Et ad omnia alia, etiam si mandatum exigitur speciale. Licet vero Vicarius præsentare non possit, potest tamen electos, & præsentatos cōfirmare, ac instituere. Quia hoc est iustitia, ac necessitatis. cap. fin. de offic. vicar. in 6. Azor. p. 2. l. 3. c. 44. q. 1. 4. & 5. Fillinc. tr. 41. n. 48. & 49.

Denique laici non habent beneficia conferendi, nec instituendi, nec cōfirmandi: nec id possunt comparare præscriptione, vel consuetudine, quamvis immemorial. Possunt tamen Papæ privilegio, quod fuit aliquando nonnullis Imperatoribus ac Regibus concessum. Laicus verò habet ius præsentandi ad beneficia vacantia, quod ius vocatur ius patronatus, de quo superius. Quod qui tenet ius potest acquirere, & habere hereditarium, & si sit hereditarium, in illam etiam transit: si non est hereditarium, qui sunt de familia, altem vbi femina succedunt. cap. cum ex eo, de elect. in 6. c. 1. de iure patronat. in 6. Azor. 10. 2. l. 6. c. 1. q. 19. c. fin. de concess. prab. cap. Ex li. seris, de iure patronat.

CAPVT VI.

De his, quibus Beneficia sint conferenda.

NVQVAM beneficium in ligno est conferendum quā lo dignus ad sit. Indignus autē dicitur, qui vel sit irregularis ex ignorantia, seu insipientia, ex obstaculo, vel infamia, vel non putatur futurus utilis, nec aptus officio. Vnde collator ad conscientiam securitatis debet scire, eū, cui confert, esse dignū, nec satis est neire, indignū esse. Quia ex officio tenetur dignū illud conferre, Dignus autē dicitur, qui omnib. cōsideratis, putatur optime satisfactorius Ecclesiæ quæ utilis futurus. Porro in si?

Secl. II de Benef. Recept sententia. 41

in cap. cum in cunctis de elect. Tria requiruntur, ut quis beneficio curato dignus censetur, nempe *etas* conveniens, *probitas* morum, ac debita *sententia*. Et ipso iure suspentur ab electione, pro illa vice, eligentes indignum, & triennio a suis beneficiis. Filiuc. *trakt. 4. c. 4. qu. 7. Lelli. l. 2. c. 34. dnb. 12. cap. Graue nimis de prebend.*

37 *Quingue in casibus licet beneficia digno conferri, praetermissio.*
Licetum est in quinque casibus praetermissio digniori, digno conferre beneficium. Primo, si Patronus laicus praesentet dignum, huic debet conferri si vero beneficium curatum, & Patronus Ecclesiasticus, tunc dignissimo est dandum, *cap. Monasterium. 6. q. 7. Tridentin. sess. 14. c. 18.* Secundo, si beneficium sua institutione dandum sit alicui ex certa familia, vel oppido, vel si Canonum decreto sit eligendus a quibus ex Clericis eiusdem Ecclesiae, tunc apostolico inter eos dandum est, non aliis etiam aptis, *cap. Nullus. cap. obitum. dist. 6. 1. Conar. Reg. peccatum p. 2. §. 7. Synod. 2. 2. q. 63. 4. 2. questio. 4. c. 3.* Tertio, si aptiores reuerendi tunc beneficiis parochialibus, eo quod pauci bene idonei ibi repertantur, tunc beneficia sine cura quamvis optima debent minus dignis conferri. Filiuc. *trakt. 4. n. 176. Lelli. l. 2. c. 34. n. 59.* Quarto si plures sunt electores, & paucorum suffragia in dignissimum inclinent, tunc si meum suffragium nihil esset dignissimo profuturum, ut non eligatur indignus, vel minus dignus: teneor, omisso dignissimo, conferre illud in digniore, vel saltem in dignum. Filiuc. *tr. 4. n. 176. Diana p. 3. tr. 5. resol. 110. Lelli. l. 2. c. 34. n. 60.* Quinto denique, resignans in fauorem alterius, satis est, ut quareat dignum, & sic fert recepta consuetudo quia cum resignans non sit distributor, si iure percutatur in fauorem resignare, potest cuiusque digno voluerit. Diana p. 2. tr. 1. resol. 4. citans Reginaldum, & Malderum.

38 *Beneficia infrenda dignissima.*
Electores, praesentatores, & collatores semper tenentur, quantum in ipsis est, procurare, ut dignissimis beneficia conferantur quia primario instituta sunt ad cultum Dei, & Ecclesiae utilitatem: secundario ut sint praemia virtutis: si omittitur dignior, contra utrumque sine modo elinquetur. D. Th. 2. 2. qu. 63. a. 2. & 7. 185. a. 3. Navar. *ad cap. si quando, de rescript. except. 16. n. 10.* Unde in beneficiis curam animarum habentibus, vel aliam magni momenti in Ecclesia finem ouem, eligere, postulare, aut praesentare dignum; omisso digniore, qui in promptu adest, est lethale peccatum omnia qui digniorem omittit, agit in re gratia contra fiduciam ex officio Ecclesiae debent. Trident. *sess. 14. c. 1. Conar. ad Reg. peccatum p. 2. §. 7. Filiuc. tr. 4. n. 178. Lelli. l. 2. c. 34. n. 64. Azor. p. 2. l. 6. c. 15. q. 1.*

39 *Papa & Reges non tenentur, digniores eligere, nisi in promptu sint.*
Qui habet ius conferendi beneficia per promotionem, ubi, ut iunt Papa, & Reges, non tenentur digniores eligere, nisi in promptu sint, sed sufficit eligere dignos, quia alioquin sepe tenentur, ut digniores quareat, quod a summo praesentare, & a Regibus duorum esset exigere. Reginald. l. 50. n. 179. apud Dian. p. 2. tr. 1. resol. 40.

40 *Quid in beneficiis simplicibus.*
In beneficiis vero simplicibus, ut canonicatibus, capellanis, & aliis praeter dicta, non censetur peccatum mortale, semel aut bis praetermittere digniorem, eligendo dignum si vero passim fieret nullo delecto, ut digniores assumantur, lethale quidem esset. Quia quod semel vel iterum dignior praetermittatur in huiusmodi beneficiis, non censetur notabile, & Ecclesiae incommodum; paucorum enim meritis poterit aliorum integra sufficientia compensari (scio a doctis absolute censeri peccatum lethale nunquam esse, si in huiusmodi beneficiis, quae curam animarum non habent, dignus, relicto digniore, assumatur, de quo *secl. 2. Navarra 2. de rescript. c. 2. n. 148. Sa v. Beneficium n. 42. Azor. 2. 2. q. 63. a. 2. Angel. v. Electio. n. 20. Lelli. l. 2. c. 34. n. 66.*

Profecto in beneficiis, quae per oppositionem, & in concursu dantur, digniorem omittere, lethale est cum obligatione ad damni restitutionem, prudentium iudicio, quia tunc dignior habet ius strictum ex Trident. *sess. 24. c. 8.* & aliquorum Canonum lege: ergo si illi iniuria. Attamen debet esse talis notabiliter dignior arbitrio prudentium. Navar. *sum. c. 17. n. 74. Lelli. l. 2. c. 34. n. 75.* In aliis vero beneficiis non est agenda restitutio, quia dignior non habet ius strictum ad illud, sed largum duntaxat, consistens solum in maiore aptitudine, unde non fit ei proprie iniuria. Si autem beneficiarius idoneus non sit, tenebitur is, qui procurauit, ad restitutionem, non quidem dignos, sed Ecclesiae, quae debito ministro caruit, vel etiam damnum accepit. Quod si nullum damnum accepit, ad nihil auctor tenebitur. Conar. *ad Reg. peccatum p. 2. §. 7. n. 7. Sotus l. 4. de iust. q. 6. a. 3. Filiuc. tr. 4. n. 185 & 184. Navar. c. 17. n. 72. Lelli. l. 2. c. 34. n. 76.*

41 *In beneficiis auct dantur per concursum mortale est cum obligatione restituendi, digniorem omittere.*
Profecto in beneficiis, quae per oppositionem, & in concursu dantur, digniorem omittere, lethale est cum obligatione ad damni restitutionem, prudentium iudicio, quia tunc dignior habet ius strictum ex Trident. *sess. 24. c. 8.* & aliquorum Canonum lege: ergo si illi iniuria. Attamen debet esse talis notabiliter dignior arbitrio prudentium. Navar. *sum. c. 17. n. 74. Lelli. l. 2. c. 34. n. 75.* In aliis vero beneficiis non est agenda restitutio, quia dignior non habet ius strictum ad illud, sed largum duntaxat, consistens solum in maiore aptitudine, unde non fit ei proprie iniuria. Si autem beneficiarius idoneus non sit, tenebitur is, qui procurauit, ad restitutionem, non quidem dignos, sed Ecclesiae, quae debito ministro caruit, vel etiam damnum accepit. Quod si nullum damnum accepit, ad nihil auctor tenebitur. Conar. *ad Reg. peccatum p. 2. §. 7. n. 7. Sotus l. 4. de iust. q. 6. a. 3. Filiuc. tr. 4. n. 185 & 184. Navar. c. 17. n. 72. Lelli. l. 2. c. 34. n. 76.*

CAPVT VII.

De modis, quibus Beneficia amittantur.

42 *Beneficium amittitur per mortem naturalem, aut civilem. Et per aliterius incompatibilis affectationem.*
Xuris dispositione quatuor ex causis beneficium amittitur. Prima est sine delecto beneficiarii, nempe per naturalem ipsius obitum, per mortem civilem, id est, per ingressum & professionem expressam, vel tacitam in approbata Religione emissam: & per matrimonium validum, licet consummatum non sit. *cap. beneficium, de reg. in 6. Lelli. l. 2. c. 34. n. 187. Layman. l. 4. tr. 2. c. 17. n. 1.* Per matrimonium vero inualidum, non priuatur ipso iure contrahens, sed priuandus est per sententiam. Secunda amittitur propter alterius beneficii incompatibilis affectationem. Azor. *p. 2. l. 7. c. 16. Paris de resignat. l. 1. q. 6. n. 118.*

43 *Ex per unum quoque ex quatuor delictis.*
Tertio amittitur ipso iure ob crimina sequentia. Ob haeresim, nec prodest triennis possessio. Ob schisma. Ob episcopi Cardinalis percussione. Ob homicidium qualificatum, nempe per sicariu pretio conductu. Ob falsificationem litterarum Apostolicarum. Ob sodomitam saepius exercitam. Ob Reclitoris vel alius clerici Ecclesiae, in qua beneficium adeit, per se, aut per alium occisionem. Ob acceptum aliquid ab examinatore pro examine ad parochiale. Si obtinens Episcopatum, non accepit consecrationem intra tres menses a pacifica possessione, si ob mens Parochiale non fuerit promptus ad sacerdotium intra
D 3 annuum

anum. Si quis duo incompatibilia primi generis si nati retinere praesumpserit, abique dispensatione, amittit etiam secundum, si Praelatus, vel administrator bona ecclesiae, vel Monasterij alienet abique fortia à iure praescripta, vel Romano Pontifice inconsulto. Denique si quis vi potestione in fuerit ingressus. In his, ac similibus casibus, ubi haec iura non sunt vltro abrogata, beneficium impetrari potest tanquam vacans: sed crimen est probandum. Ipse tamen beneficiarius non tenetur sua sponte ante sententiam beneficium dimittere. Azorius p. 2 l. 7. c. 17. Lessi. l. 2. c. 34. dub. 34. Filliuc. tr. 4. num. 15. Laym. l. 4. tract. 2. cap. 17. à num. 1.

44
Et per
dici sen-
tentiam.

Quid vacare potest per iudicis sententiam: Propterea ob quinque crimina meretur quis per iudicem suo beneficio privari. Primum est, quia non residet. Cap. congruente de Cler. Secundum, si sit homicida. Cap. Clericus, ne Cleri. vel. Tertium, si sit publicus concubinaris. Trident. sess. 25. m. 14. Quartum, si sit perjurus. Cap. Querela de iur. iur. Quintum, si blasphemus in Deum, vel sanctos. Cap. si quis per capillum 22 q. 1.

CAPVT VIII.

De pensione.

45
Quid pen-
sio, & in
quo à ben-
ficio dispo-
nat?

PENSIO est ius certa ad tempus exigenda vel soluenda portionis ex determinato beneficio, aut à beneficiario Ecclesiasticum beneficium posquo à benef. scilicet. Differt à beneficio maxime in duobus. Primum, quod pensio sit pars quaedam iuris beneficii aliam redditum alteri constituta, & designata. Secundo, quod beneficium in perpetuum multorum vltum suapte natura constituitur: quomobrem morte, vel renunciatione beneficiarii vacat, & alteri conferri debet: pensio autem ad tempus decernitur, ita vt vel renunciatione, vel morte pensionarii omnino finiatur, sicuti usufructus usufructuarij morte. Azor. p. 2 l. 8. c. 5. q. 1. Sylui. 2. 2. q. 100. d. 4. com. 1. Lessi. l. 2. c. 34. dub. 37. Filliuc. tr. 4. 2. n. 2.

46
Duplex est
Laica &
Clericalis,
et Clericalis
est etiam
duplex.

Duplex est pensio Laica & Clericalis. Laica constituta, laico etiam competere potest, vt Clericalis, quae datur Ecclesiae, Oeconomis, Cantoribus, Patrono, Defensori. Clericalis vocatur quae solis Clericis conferitur. Hae rursus est duplex, vna simpliciter spiritualis, quae Clerico ob spirituale ministerium datur, vt concionatori, Parochi Vicario. Altera media, siue mixta, quae in Clericali statu fundatur, tamen non ob spirituale ministerium conferitur, sed ob aliam causam, eamque vel lucrosam, vt quae Clerico pauperi, vel parochi sibi, oco alimentorum assignatur; vel onerosam, vt quia aliquis lite beneficiaria cedat; vel quia beneficium alteri resignat, seruata sibi an horitate Episcopi, pensione: vel quia beneficium suum cum altero teniore permutat. Bonac. de simon. d. 1. q. 4. §. 13. num. 1. & 2.

Filliuc. tr. 4. 2. n. 5. & 6. Azor. 10. l. 8. c. 3. q. 5. Tolet l. 5. c. 82. Laym. l. 4. tr. 2. c. 18. n. 2.

Nullus potest de iure communi pensiones imponere, nisi summus Pontifex in certis tamen casibus, consuetudine iam praescripta, & ex iusta causa Episcopi eam constituere possunt. Primum, si assignetur seni Parocho non valenti amplius deferuire, vt alatur. Secundum, si causa transactionis in lite. Tercio, si causa permutationis ob fructuum inaequalitatem. Causa vero simplicis resignationis Episcopo id non conceditur, nisi resignans esset senex, & ad praestandum officium impotens: vel nial qua rationabilis causa interveniret. In his vero casibus non potest eam constituere nisi ad vitam eius, cui assignatur: obligatio tamen pensionis solvenda ad successores tranhit, quantum pensionarius est superstes. Nuar. l. 5. consil. 2. 2. num. 4. Laym. l. 4. tr. 2. cap. 18. num. 5. Filliuc. tr. 4. 2. n. 3. Summ. 1. de Relig. l. 4. cap. 24. n. 37. de Pension. n. 5.

Possunt etiam legari a laice, eodem modo, quo Episcopi, si non imponere nec sepe requiritur causa iusta, hoc est, quia sit ex iustis debito, requiritur tamen semper iusta, id est, aequa, & rationabilis in ponente. Quinimo vt inferior summo praesuli valide pensiones imponat, debet semper causa iusta intervenire, id est legitima, qualem scilicet leges praescribunt, quae in Pontifice, cum sit supra legem, non requiritur tamen in eo iusta, id est, rationabilis, vt non peccet imponendo. Vnde pensio ex falsa causa concessa nulla est, si fuit iniusta, & principalis: secus si impulsiva solum & mere accessoria. Azor. 10. l. 8. c. 6. q. 2. Filliuc. tr. 4. 2. n. 6.

Summ. Praeius respectu hand datur exceptio pensionum non habitum ad pensiones: sed omnibus personis am veris, quam si quis possit ab illo conferri, vt forminis, infantibus, irregularibus, &c. Regulariter tamen inhabiles sunt ad pensionem obtinendam, Clericalem praeterea, quicumque sunt inhabiles vel absoluti, vel durante impedimento, ad Clericalem statum: & qui habiles non sunt ad officium recitandum. A pensione vero laicali nulla persona lege positiva excluditur. Flam. de confid. q. 2. & 27. num. 167. Azorius p. 1. secund. l. 8. cap. septim. quaest. 12. Gracia de benef. p. 1. c. 5. n. 134.

Pensionarii accipe obligationes. Sine causa pensionem exigens tutus est in conscientia, si pensio sit à summo Praesule imposita: si vero ab inferioribus, non potest illam exigere. Tenetur tantum paruum deipare officium recitare: quod si illud omittat, fructus suos non facit, & ad restitutionem tenetur. Debet pro rata pensionis solvere onera superni: nientia beneficii fructibus ab eo, qui potest imponere, nisi pensio sit reservata libera, & ab omni onere exempta; tunc enim tantum titularis ad illa tenebitur. Obligator denique ad tonsuram, & habitum Clericalem ex constitutione Sixti V. si pensionem exigit, & pensio exaginta excedat. Filliuc. tr. 4. 2. n. 1. & 2. Nau. 1. c. 2. §. n. 122. Gracia de benef. p. 1. c. 5. n. 14.

Ad quatuor piacula reducimur, quae in materia pensionis possunt committi, nempe ad in materia iniustitiam, iniquitatem, simoniam, & exco. pensionem. Contra iniustitiam itaque potest riu. pass. com. laici

Se& I. De Benefic. Reception. Senten. 43

mitti pec-
catum in-
iustitiam.

laris peccata omnia patrare; quæ potest in so-
lutione debiti debitor; quæ quidem ad duo ca-
pitula reducuntur, nempe calumniosam nega-
tionem debiti, ac morosam illius solutionem.
Pensionarius etiam contra iustitiam delinquit;
si exigit sine iusto titulo, vel si causa non ve-
rificata ob quam data fuit pensio; vel si non
verificata narrata conditione, & id in titu-
laris prædicium: ut cum narratur, bene-
ficiam grauatam maioris valoris esse, quam
vere sit, Filliuc. *tr. 4.2. n. 1. & 2.*

52
Et iniqui-
tas interve-
nit.

Peccat contra æquitatē pensionarius, si, be-
neficiario omnino grauatō, vel exigens fru-
ctus colligente, integram pensionem velit
exigere, quod sit in omni casu integre refer-
rata. Delinquit etiam, si super quotidianis di-
tributionibus pensionē cōstitutiā pergat inte-
gram exigere, licet beneficiarius nullo alio
fructus ex aliquo casu percipiat, quam quos
solutioni pensionis impedit. Filliuc. *tr. 4.2. n. 2.*

53
Et simonia
iuste.

Simoniacē peccare potest post Pij & Sixti V.
constitutionem latam contra eos, qui putant
pensionem esse quid mere temporale, pro-
indeque circa eam non posse simoniam in-
teruenire. Sayr. *de censur. capite quinto num.*
15. Aragon. 2. 2. quest. 100. artic. 4. Si-
monia autem hæc in pensionibus interueniens
illicita est, quia prohibita non ē contra; per
Papam enim potest auferri; quod non esset, si
prohibita esset, quia illicita. D. u. Thom. *2.*
2. q. 100. a. 4. Verum simonia hæc in pensio-
nibus commissa nullas penas inducit, quo-
ties pure committitur circa pensiones, non
circa beneficia, cum scilicet de illis paciscitur
quis sine vlla ad beneficia relatione. Nauar. *c.*
23. num. 111. Corduba *l. prim. quest. 21.* Filliuc.
tr. 4.2. n. 6. & 7. pensio autem, quæ datur ad
officium aliquod spirituale, non potest pre-
tio vendi absque vitio simoniæ, nec etiam
redimi: talis est pensio quæ datur Concio-
natori, vel adiutori episcopi. Pensio verò
illa, quæ fundatur in titulo mere temporali
potest redimi, & vendi pretio sine simonia.
Quia nec in titulo spirituali fundatur, nec ad
spiritualem functionem refertur. Bonac. *de si-*
mon. d. 1. quest. 4. §. 3. num. 3. & 4. Lessius *l. 2.*
cap. 35. dub. 12. num. 122. Viç. *releñ. 1. de si-*
mon. num. 4. & 5. Non habens facultatem tran-
ferendi, nullatenus potest de pensione, quo-

ad ius exigendi fructus, contrahere, illā ven-
dendo, permutando, &c. Vnde qui sic transfert,
peccat cōtra iustitiā, & cōtra Religionē. At cō-
moditas, quæ ex pensione oritur, potest ven-
di, & aliter in commercium deduci. Quia
hæc commoditas non est spiritualis, eo quod
sit spirituali pensioni annexa, nam pensio
non est ex se spiritualis, sed quia annexa
spirituali: accessorium enim accessorij non
sequitur principalis naturam, sed tantum prin-
cipalis accessorium. Lessius *l. 2. capit. 35. dub.*
22. Nauar. de simon. conf. 6. Flam. de confid. q.
24. Qui verò potest transferre pensionem,
non potest id agere, accepto pretio sine si-
monia: Quia verè dat aliquid spirituale pro
temporali recipiendo. Vnde peccat, qui
transfert pensionem, retinens sibi, dum vi-
uit, omniam fructuum exactione: aut qui
pensionem transfert, accepta quacunque
pecunia in pretium, & ex pacto, sine pro-
se, sine pro aliis. Toler. *l. 5. cap. 81. & 92.*
Valent. *rom. 3. d. 6. quest. 16. pun. 3.* Layman:
l. 4. tr. 10. cap. 8. num. 47.

Quando denique pensio ceditur, trans-
fertur, conferturque cum confidentia vitio-
sa, interueniente pacto de exactione om-
nium, vel partis fructuum in fauorem con-
fidentis, aut alterius non cōmittitur confidentia cedeme,
simoniaca prohibita Pij, ac Sixti V. consti-
tutionibus, quia illæ solam loquuntur de delinquis-
confidentia beneficiari. Quando autem pen-
sio constituitur in caput vnius ad fauorem,
ac commodum alterius, ad illam spectat obli-
gatio vitæ Clericalis, & officij recitandi, quia
verè est pensionarius, nempe qui habet ius
pensionis, & non commodum. Filliuc. *tr. 4.2. c.*
9. quest. 12. & 13. Flam. *de confid. q. 23. & 24.*
Lessius *l. 2. cap. 35. dub. 12.*

Pensio debet esse moderata, ut tantum ma-
neat beneficiario, præsertim Ecclesiæ Recto-
ri, quantum necessarium sit, ut commode se
possit sustentare, officiumque misericordiæ
derata, reuer-
erga pauperes, & hospitalitatis erga peregrinos
tiam parti
valeat exercere, aliaque sibi incumbenda onera
fructuum
præstare. Consuetudine autem iam fere est in-
non exco-
troductum, ut nomine pensionis ex beneficio den-
tertia reddituum pars extrahatur. Corduba *l. 1.*
q. 21. d. 2. Lessius *l. 2. c. 34. num. 206.* Laym. *l. 4.*
tr. 2. c. 18. num. 6. Sylui. *2. 2. q. 100. a. 4. conclus. 5.*